

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Sosioekonomiset erot nuorten alkoholinkäytössä

Kirsimarja Raitasalo
9.5.2011

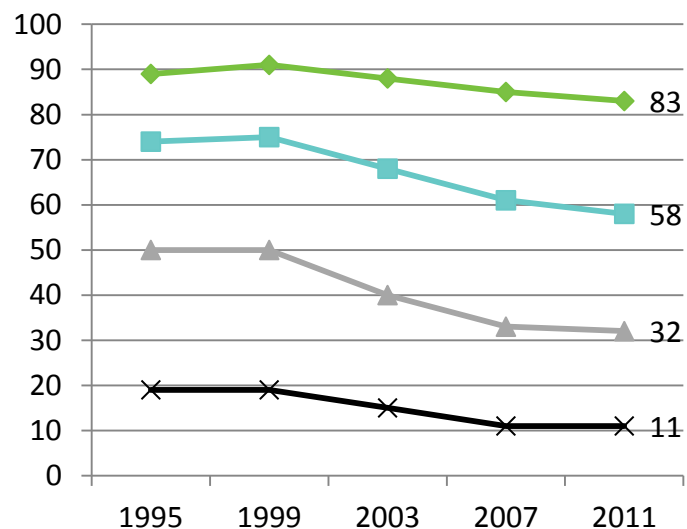
Sisältö

- Nuorten alkoholin käytön trendejä
- Sosioekonomiset erot juomisessa
- Polarisaatiohypoteesi
- Onko polarisaatiota tapahtunut?

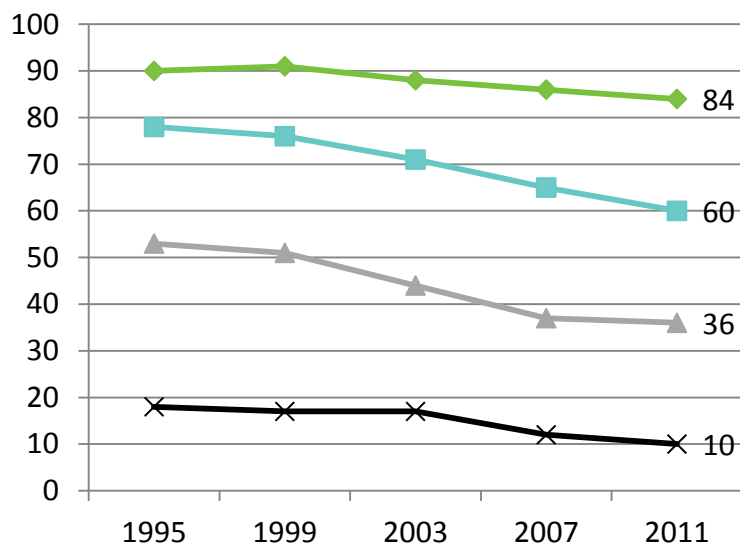
15-16 –vuotiaiden alkoholinkäyttö (Espad, European School Survey Project on Alcohol and other Drugs, 2011)

Pojat

- ◆ Juonut alkoholia joskus elinaikanaan
- Ollut humalassa joskus elinaikanaan
- ▲ Ollut humalassa viim. 30 pv:n aikana
- ✕ Ollut humalassa 3+ kertaa viim. 30 pv:n aikana

Tytöt

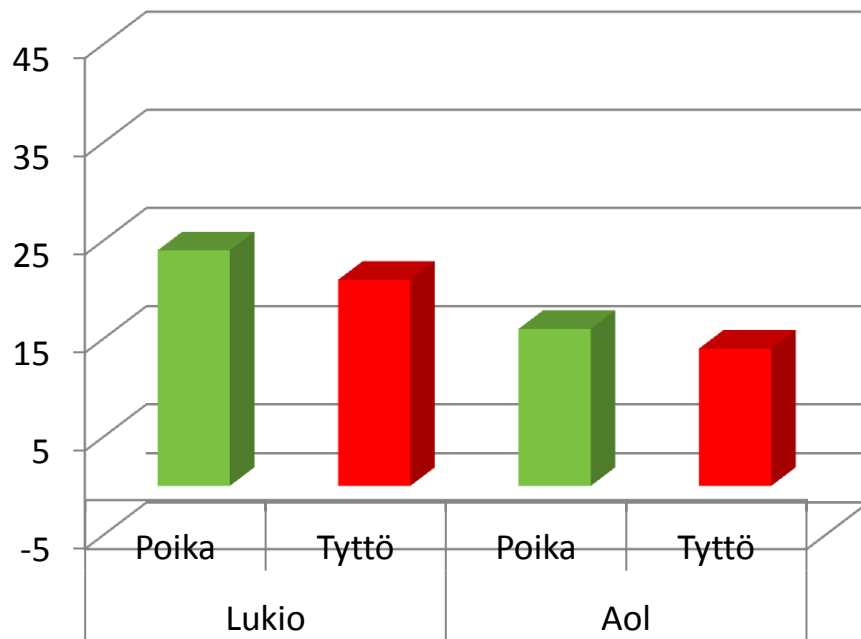
Tekijöitä, jotka ovat yhteydessä eroihin juomisessa

- Vanhempien koulutustaso
- Perhemuoto
- Koulumenestys
- Asuinalue
- Vapaa-ajan viettotavat

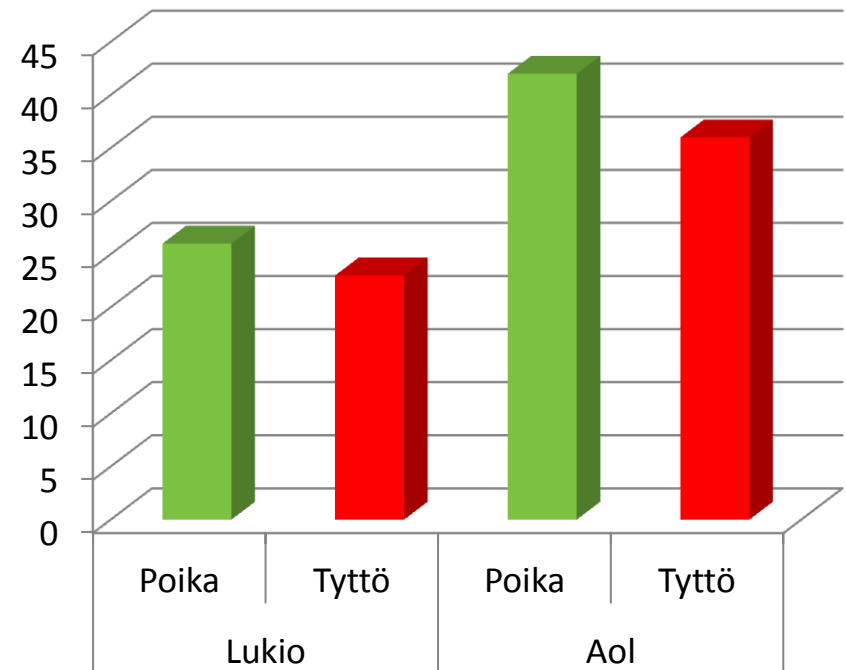

Erot koulutusasteen mukaan, lukio / ammattioppilaitos (Kouluterveyskysely, 2010/2011)

Raittius, %

Humala, min. 1 krt /kk, %

Nuorten alkoholinkäytön polarisaatio

- Polarisaatiohypoteesi: Samaan aikaan kun osa nuorista pidättäytyy alkoholista joko kokonaan tai rajaa alkoholin käytön harvoihin poikkeustilanteisiin, osalla nuorista kulutus kasvaa tai muuttuu entistä riskialttiimmaksi.
1. Luokkapolarisaatio
  2. Alueellinen polarisaatio
  3. Elämäntyyli-polarisaatio

(Lähde: Karvonen, Sakari: Jakautuuko nuorten juominen kahtia? Yhteiskuntapolitiikka, 75 (2010):2)

1. Luokkapolarisaatio

- Sosiaalisen taustan mukaista jakautumista juomatavoissa
- Raittiuteen liittyviä tekijöitä:
  - vanhempien korkeakoulututkinto
  - ydinperheessä kasvaminen
  - hyvä koulumenestys
  - vähäiset käyttövarat

Jatkoa - 1. Luokkapolarisaatio

- Humalajuomiseen ja runsaaseen kertakulutukseen (6+) liittyviä tekijöitä:
  - huono koulumenestys
  - yksinhuoltajaperheessä kasvaminen
  - runsaat käyttövarat
  - sukupuoli:
    - pisimmälle koulutettujen vanhempien pojat humaltuivat yleisimmin
    - tytöt useimmin humalaan uusperheissä

2. Alueellinen polarisaatio

- Raittius yleisempää molemmilla sukupuolilla Pohjois-Suomessa, tytöillä myös Itä-Suomessa, kuin pääkaupunkiseudulla.
- Pohjoissuomalaiset ja kaupunkilaistytöt humaltuvat yleisemmin kuin muualla Suomessa asuvat ja maalaistytöt
- Kaupunkilaispojilla runsas kertakäyttö harvinaisempaa kuin maalaispojilla.

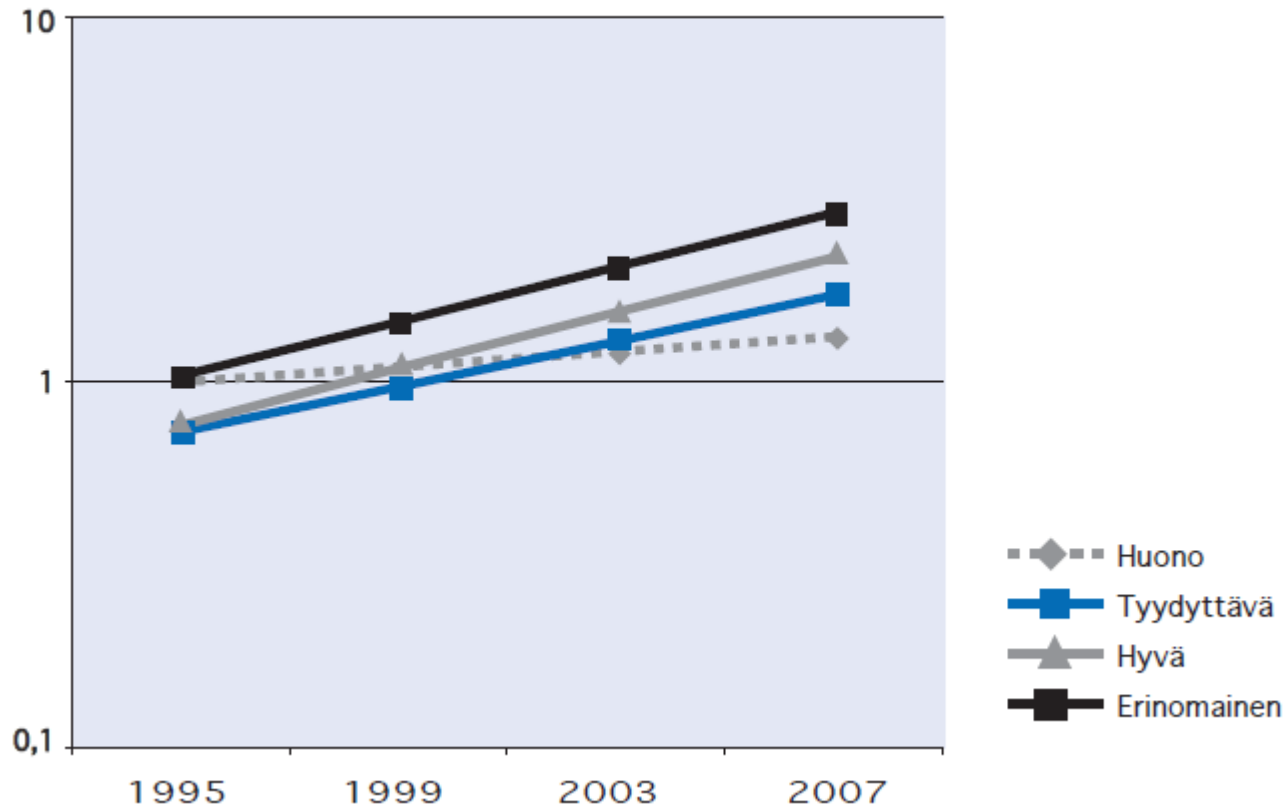
3. Elämäntyyli-polarisaatio

- Vapaa-aika:
  - soiton, laulun, piirtämisen ja ”muiden niiden kaltaisten asioiden” harrastaminen: vähäinen yhteys alkoholin käyttöön
  - ulkona diskoissa ym. käyminen: voimakas yhteys
  - muiden päihteiden käyttö: alkoholin käytön yhteys tupakointiin ja kannabiksenkäyttöön voimakkaampi, muiden päihteiden käyttöön heikompi

Ajallinen muutos (1)

KUVIO 1. Edeltävän vuoden raittius (OR) pojilla koulumenestyksen mukaan.

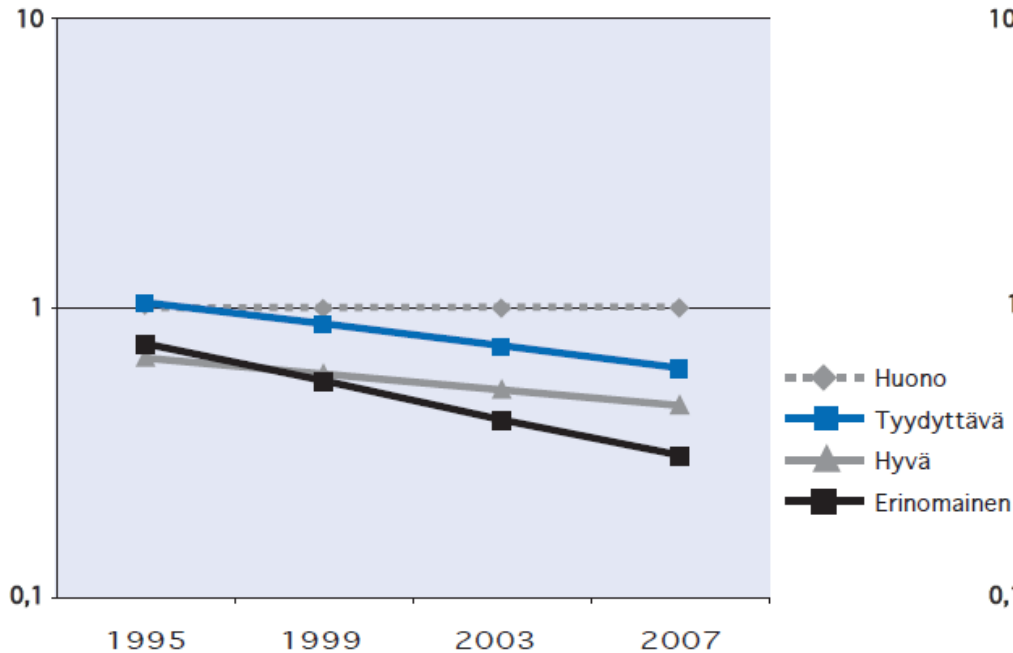

Lähde: Ahlström, S & Karvonen, S: Miten nuoret juovat? (Mäkelä, P ym.: Suomi juo, 2010)

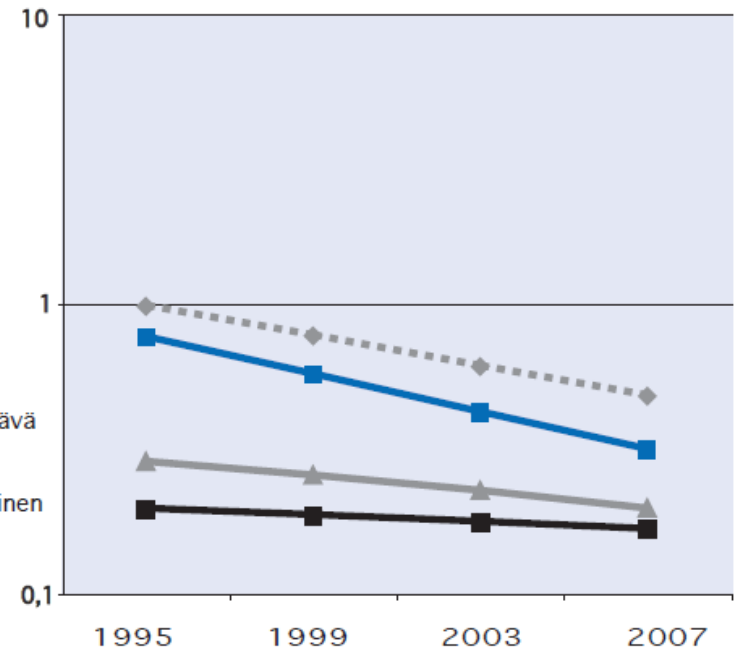

Ajallinen muutos (2)

KUVIO 2. Runsas kertakulutus (OR) koulumenestyksen mukaan tytöillä.

KUVIO 3. Runsas kertakulutus (OR) koulumenestyksen mukaan pojilla.

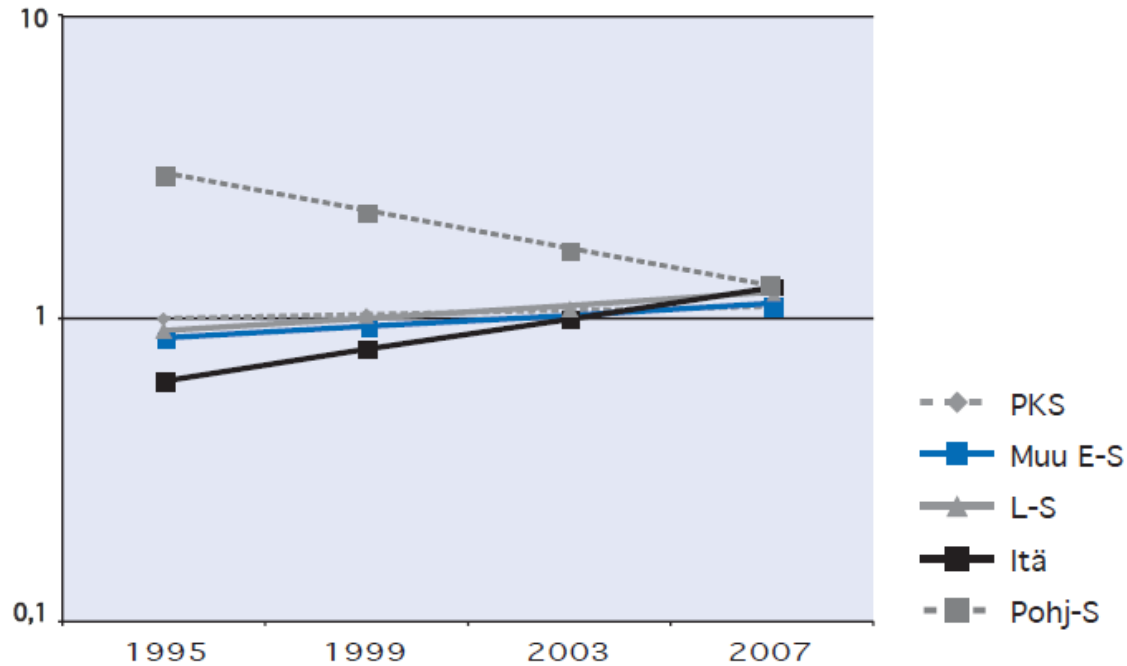
Lähde: Ahlström, S & Karvonen, S: Miten nuoret juovat? (Mäkelä, P ym.: Suomi juo, 2010)

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Ajallinen muutos (3)

KUVIO 4. Edeltävän kuukauden raittius (OR) tytöillä asuinalueen¹ mukaan.

¹ PKS = pääkaupunkiseutu, Muu E-S = muu Etelä-Suomi, L-S = Länsi-Suomi, Itä = Itä-Suomi, Pohj.S. = Pohjois-Suomi

Lähde: Ahlström, S & Karvonen, S: Miten nuoret juovat? (Mäkelä, P ym.: Suomi juo, 2010)

Yhteenveto

- Raittius edelleen lisääntynyt ja humalajuominen vähentynyt
- Voimakkaasta kahtia jakautumisesta nuorten alkoholinkäytön suhteen ei voida puhua
- Koulumenestyksen mukaisten erojen kasvu voi ennustaa tulevaa luokkapolarisaatiota
- Maantieteelliset raittuserot ovat pysyneet ennallaan, kaventuneet, tai jopa tyystin hävinneet (raittius vähentynyt Pohjois-Suomen tyttöjen keskuudessa, muilla alueilla yleistynyt)
- Laajamittainen kulttuurinen muutos nuorten suhteessa alkoholiin, joka ei näytä kiinnittyvän sosiaaliseen rakenteeseen, eikä myöskään elämäntyyllisiin tekijöihin

KIITOS!

